

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
зі спеціальності “ПРАВознавство”
спеціалізації
“МІЖНАРОДНЕ КОМЕРЦІЙНЕ ПРАВО”
(освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст)**

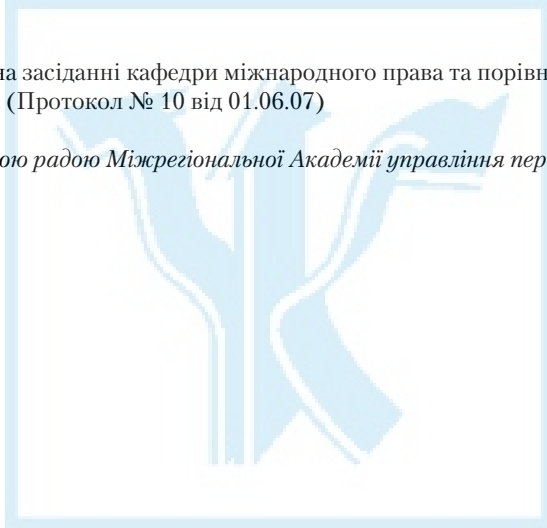
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *Н. В. Плахотнюк*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства (Протокол № 10 від 01.06.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Плахотнюк Н. В. Програма комплексного державного екзамену зі спеціальності “Правознавство” спеціалізації “Міжнародне комерційне право” (освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст). — К.: МАУП, 2008. — 50 с.

Програма містить пояснювальну записку, зміст програм комплексного державного екзамену з навчальних дисциплін “Актуальні проблеми міжнародного права”, “Порівняльне цивільне та торговельне право” та “Судові системи та порівняльне судочинство”, а також список літератури до них.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Державний екзамен для студентів спеціальності “Правознавство” спеціалізації “Міжнародне комерційне право” проводиться на завершальному етапі навчання з метою перевірки відповідності теоретичних знань випускників та їхньої практичної підготовки вимогам кваліфікаційної характеристики спеціаліста з правознавства.

Екзамен має комплексний характер, тому програма складається з трьох профілюючих дисциплін: “Міжнародне право”, “Порівняльне цивільне та торговельне право”, “Судові системи та порівняльне судочинство”.

Екзамен проводиться за білетами, складеними відповідно до цієї програми, які дають можливість перевірити як теоретичний, так і практичний рівень знань студентів.

Приймає екзамен Державна екзаменаційна комісія, склад якої затверджується у встановленому порядку. До початку екзамену до Державної екзаменаційної комісії подаються такі документи: наказ ректора про допуск до державного екзамену, довідка про виконання студентом навчального плану.

Для оформлення протоколів із членів комісії призначається секретар.

До державного екзамену допускаються студенти, які завершили вивчення всіх теоретичних дисциплін, успішно склали всі заліки та іспити відповідно до навчального плану і виконали програму виробничої практики.

Екзамен проводиться на відкритому засіданні Державної комісії у формі відповідей на питання екзаменаційних білетів. Результати екзамену оцінюються “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, на закритому засіданні Державної екзаменаційної комісії відкритим голосуванням більшістю голосів.

Оцінка “відмінно” – відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні знання сформовані та засвоєні; викладення матеріалу логічне та послідовне, висновки та узагальнення точні, мають практичне підтвердження; студент орієнтується в системі законодавства України та інших держав, міжнародних документів, правильно використовує юридичну термінологію, вміє застосовувати свої знання для вирішення практичних ситуацій.

Оцінка “добре” – відповідь задовольняє вимогам, але викладення матеріалу недостатньо систематизоване; у визначеннях понять, тер-

мінології та узагальненнях деякі неточності, які легко виправляються за допомогою додаткових запитань викладача.

Оцінка “задовільно” — студент розуміє основні положення питання, але певною мірою не може підтверджувати теоретичні знання практично; визначення понять нечіткі, неточні; висновки та узагальнення аргументовані незадовільно, з помилками.

Оцінка “незадовільно” — відповідь неправильна, знання фрагментарні; студент не знає основного матеріалу, припускається грубих помилок у визначеннях понять, не вміє працювати з документами, джерелами права.

Протоколи засідання Державної екзаменаційної комісії та залікові книжки студентів підписують голова та члени комісії.

ЗМІСТ

ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА”

Змістовий модуль I. Поняття сучасного міжнародного права

Тема 1. Поняття сучасного міжнародного права. Норми і джерела міжнародного права

Міжнародне право як особлива система права. Особливості сучасного міжнародного права порівняно з національним правом. Міжнародне публічне і міжнародне приватне право, їх співвідношення. Функції міжнародного права.

Співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Дуалістична та моністична теорії. Проблема гармонізації національного і міжнародного права. Міжнародне право про взаємодію з національним правом. Національне право про взаємодію з міжнародним правом. Міжнародне і конституційне право.

Норми міжнародного права, їх класифікація. Норми міжнародного “м'якого права”. Звичаєві норми міжнародного права. Договірні норми. Взаємозв'язок звичаєвих і договірних норм.

Джерела міжнародного права. Договір і звичай — основні джерела міжнародного права. Інші види джерел міжнародного права: акти міжнародних організацій, доктрина міжнародного права, загальні принципи права, міжнародні судові рішення — їх роль і місце в системі джерел міжнародного права. Кодифікація міжнародного права.

Система сучасного міжнародного права, її складові. Інститути та галузі міжнародного права.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 23–30]

Тема 2. Історія виникнення і розвитку міжнародного права

Виникнення міжнародного права і періодизація його історії.

Міжнародне право Стародавнього світу (з давніх часів до 476 р.: імперський експансіонізм і виникнення християнства).

Міжнародне право Середньовіччя (з V ст. до Вестфальського миру 1648 р.).

Класичне міжнародне право. Зародження класичного міжнародного права (XVII–XVIII ст.). Розвиток класичного міжнародного права (1739–1919 рр.). Розвиток доктрини міжнародного права.

Перехід від класичного до сучасного міжнародного права (1919–1946 рр.).

Сучасне міжнародне право.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 31–34]

Тема 3. Основні принципи міжнародного права

Поняття основних принципів сучасного міжнародного права, їх види, загальні ознаки.

Принцип незастосування сили або погрози силою.

Принцип мирного вирішення міжнародних спорів.

Принцип невтручання у внутрішні справи держав.

Принцип співробітництва держав.

Принцип рівноправності і самовизначення народів і націй.

Принцип суверенної рівності держав.

Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Принцип непорушності кордонів.

Принцип територіальної цілісності держав.

Принцип загальної поваги прав і основних свобод людини.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 35–38]

Тема 4. Суб'єкти міжнародного права

Поняття і види суб'єктів міжнародного права.

Держави — основні суб'єкти міжнародного права. Поняття держави в міжнародному праві. Основні права та обов'язки держави в міжнародному спілкуванні. Державний суверенітет та його міжнародно-правове значення.

Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, які борються за створення незалежної держави.

Правосуб'єктність міжнародних організацій.

Нетипові суб'єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень.

Проблема інших суб'єктів міжнародного права. Питання щодо міжнародну правосуб'єктність індивіда. Транснаціональні корпорації.

Міжнародно-правове визнання. Конститутивна та декларативна теорії визнання. Процесуальні форми визнання держав. Визнання держав. Визнання урядів. Інші види визнання.

Правонаступництво в міжнародному праві. Основні принципи правонаступництва суб'єктів міжнародного права. правонаступництво щодо договорів. правонаступництво щодо державної власності. правонаступництво щодо державних архівів і державних боргів. правонаступництво України через припинення існування СРСР.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 39–41]

Тема 5. Територія у міжнародному праві

Поняття та види території за міжнародним правом: державна, з міжнародним режимом, зі змішаним та особливим режимом.

Юридична природа державної території та її склад. Теорії щодо юридичної природи державної території: суходіл, водний простір, надра, повітряний простір.

Територіальне верховенство держави — органічне поєднання засад володіння, володарювання та управління щодо території як невід'ємної ознаки держави, матеріальної основи її існування. Цілісність державної території як принцип міжнародного права.

Розмежування сфери дії територіального верховенства держав. Державні кордони, їх правовий режим. Види державних кордонів: орографічні, геометричні, астрономічні. Засоби визначення, встановлення та перевірки кордонів. Делімітація. Демаркація. Редемаркація.

Непорушність державних кордонів. Спори і суперечки щодо кордонів. Міжнародно-правові підстави для зміни державних кордонів.

Міжнародні річки та їх правовий режим. Міжнародно-правовий режим річки Дунай.

Території під особливим правовим режимом. Нейтралізовані та демілітаризовані території. Без'ядерні зони — політичні й правові аспекти.

Правові режими Арктики та Антарктики. Кордони району. Вашингтонський договір про Антарктиду 1959 р. й головні принципи встановленого ним режиму.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 42–44]

Тема 6. Населення і міжнародне право

Поняття населення і регламентація його становища. Склад населення держави. Спеціальні категорії населення у міжнародному праві.

Громадянство та його значення для міжнародного права. Правове регулювання громадянства. Право на дипломатичний захист. Способи набуття громадянства. Філіація та натуралізація. Трансферт та оптація. Припинення громадянства. Громадянство України.

Подвійне громадянство: правовий стан біпатридів. Засоби вирішення проблеми апатридів у міжнародних відносинах.

Поняття “іноземні громадяни”, “іноземці”. Правовий режим іноземців та його види. Характерні особливості правового стану іноземців.

Право притулку: поняття та основні ознаки. Територіальні та дипломатичні притулки. Юридичні основи права притулку.

Правовий статус біженців і переміщених осіб. Міжнародно-правові норми та міжнародні органи у справах біженців і переміщених осіб.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 45–47]

Змістовий модуль II. Міжнародні договори щодо регулювання діяльності держав і міжнародних організацій

Тема 7. Право міжнародних організацій

Поняття і розвиток права міжнародних організацій. Його характерні ознаки і сучасна система. Історичні аспекти створення міжнародних організацій.

Міжнародні конференції. Їх статус і функції, правила процедури. Механізм прийняття рішень. Постійні міжнародні органи.

Юридична природа міжнародних організацій. Міжнародні організації та державний суверенітет. Основні особливості правосуб'єктності міжнародних організацій.

Сучасна система міжнародних організацій. Їх типи і види. Класифікація міжнародних організацій (міжурядових). Функції міжнародних організацій. Членство в міжнародних організаціях. Органи міжнародних організацій.

Організація Об'єднаних Націй (ООН). Історія створення і правова природа ООН. Мета, завдання і принципи. Умови членства. Структура ООН. Генеральна Асамблея. Рада Безпеки. Інші головні органи.

Спеціалізовані установи ООН. Їх загальна характеристика, цілі, склад, структура, основні принципи і напрями діяльності.

Регіональні міжнародні організації, їх правова природа.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 48–51]

Тема 8. Міжнародно-правові засоби вирішення міжнародних спорів і конфліктів

Становлення та розвиток принципу мирного вирішення міжнародних спорів. Основні міжнародно-правові акти, які відображають його зміст.

Поняття і джерела права мирного вирішення міжнародних спорів. Види міжнародних спорів. Поняття і види мирних засобів їх вирішення. Міжнародні спори політичного і юридичного характеру, відповідні засоби їх вирішення.

Безпосередні переговори як головний початковий засіб вирішення міжнародних спорів. Переговори на вищому рівні й на міжнародних конференціях. Консультація як особлива форма переговорів.

Добрі послуги та посередництво, спільне і відмінне між ними.

Міжнародна слідча процедура. Узгоджувальні комісії. Порядок їх формування, порядок прийняття рішень. Міжнародні угоди про примирчу процедуру.

Судові засоби, їх загальна характеристика.

Міжнародні третейські суди (арбітражі). Історія розвитку і процедура діяльності третейських судів. Постійна палата Третейського суду в Гаазі. Арбітражна процедура і правила арбітражного процесу.

Міжнародний Суд ООН — юрисдикція, рішення, консультативні висновки і постанови Міжнародного Суду ООН.

Вирішення спорів міжнародними організаціями. ООН. Суд Європейського Союзу. Європейський Суд з прав людини.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 52; 53]

Тема 9. Міжнародно-правова відповідальність

Поняття і юридична природа міжнародно-правової відповідальності, її передумови, принципи, завдання. Зміст міжнародно-правової відповідальності.

Підстави міжнародно-правової відповідальності. Поняття та ознаки міжнародного правопорушення. Міжнародні злочини і міжнародні правопорушення.

Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності, держава як головний її суб'єкт. Особливості міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій.

Об'єкт міжнародно-правової відповідальності. Матеріальна та політична відповідальність. Інститут об'єктивної відповідальності держав. Сатисфакція, репресалія, реторсія, санкція, репарація, реституція, субституція. Залежність обсягу і виду відповідальності від характеру і наслідків правопорушення.

Обставини, що виключають міжнародно-правову відповідальність. Міжнародна кримінальна відповідальність. Нюрнберзький і Токійський міжнародні військові трибунали.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 54–56]

Тема 10. Право міжнародних договорів

Поняття права міжнародних договорів. Міжнародний договір і внутрішньодержавний закон. Законодавство України про міжнародні договори та їх дію на території України.

Поняття та юридична природа міжнародного договору. Класифікація міжнародних договорів. Сторони в договорах. Право на участь у договорах. Органи держави, які уповноважені на укладення міжнародних договорів.

Процес укладення міжнародних договорів. Стадії укладення. Застереження. Предмет договору. Критерії його правомірності. Протиправні міжнародні договори.

Форма і структура міжнародних договорів. Їх найменування та мова. Дія договорів, набрання чинності, строк дії. Застосування і тлумачення договорів. Види тлумачення.

Недійсність договорів. Припинення чи призупинення дії договорів. Внесення змін до договорів.

Забезпечення виконання міжнародних договорів.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 57–59]

Змістовий модуль III. Основні галузі міжнародного права

Тема 11. Право зовнішніх зносин (дипломатичне і консульське право)

Поняття права зовнішніх зносин. Об'єкт і суб'єкт зовнішніх зносин права, його джерела та система. Зовнішні зносини України, її законодавство з питань дипломатичних і консульських відносин.

Органи зовнішніх зносин держав, їх система. Внутрішньодержавні та зарубіжні, постійні й тимчасові органи зовнішніх зносин.

Поняття дипломатичного права, його загальна характеристика. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. Початок і закінчення дипломатичного представництва. Види дипломатичних представництв, їх персонал, структура. Торговельні представництва. Функції дипломатичних представництв. Класи і ранги дипломатів. Дипломатичний корпус, його функції. Дипломатичні привілеї, імунітети.

Право спеціальних місій. Конвенція про спеціальні місії 1969 р. Види, функції спеціальних місій. Їх привілеї та імунітети.

Дипломатичне право міжнародних організацій. Постійні представництва держав при міжнародних організаціях. Делегації і спостерігачі держав на міжнародних конференціях. Привілеї та імунітети міжнародних організацій, їх персоналу. Привілеї та імунітети представників держав при міжнародних організаціях.

Поняття консульського права, його джерела. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. Консульські відносини. Організація консульських установ. Штатні та нештатні (почесні) консули. Класи консульських установ. Консульський округ. Консульський корпус. Функції консульських установ. Консульські привілеї та імунітети.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 60]

Тема 12. Міжнародне право прав людини

Поняття міжнародного права прав людини, його система. Поняття прав людини. Значення міжнародного захисту прав людини для сучасних міжнародних відносин. Становлення та розвиток міжнародного захисту прав людини як галузі міжнародного права. Громадянські та політичні права. Економічні, соціальні та культурні права. Колективні права.

Міжнародне співробітництво в заохоченні та розвитку поваги до прав людини. Основні міжнародно-правові акти про права людини. Загальна декларація прав людини 1948 р. Пакт про громадянські та політичні права 1966 р. Пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. Класифікація міжнародних актів про права людини. Пріоритетний характер норм про права людини в системах міжнародного та внутрішньодержавного права сучасності.

Особливості міжнародного захисту прав людини як галузі міжнародного права. Галузеві принципи міжнародного захисту прав людини.

Механізми міжнародного співробітництва у сфері прав людини. Комісія ООН з прав людини. Роль спеціалізованих установ ООН, зокрема МОП, ВООЗ, ЮНЕСКО.

Експертні органи, створені на основі універсальних договорів у сфері прав людини.

Регіональне співробітництво з питань прав людини. Рада Європи. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р. та протоколи до неї. Конвенція СНД про права і основні свободи людини від 26 травня 1995 р.

Механізми міжнародного контролю за дотриманням прав людини. Процедура розгляду індивідуальних петицій. Верховний комісар ООН з прав людини. Європейський Суд з прав людини. Контрольні механізми в рамках ОБСЄ.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 61; 62]

Тема 13. Міжнародне гуманітарне право

Поняття і джерела міжнародного гуманітарного права. Сфера дії гуманітарного права. Основні інститути міжнародного гуманітарного права.

Збройні конфлікти в сучасному світі та їх класифікація. Міжнародні збройні конфлікти і збройні конфлікти міжнародного характеру — критерії їх розмежування.

Принципи гуманізації збройних конфліктів як концентроване відображення завдань міжнародного права в умовах збройної боротьби в усіх її проявах. Складові цього принципу: неприпустимість застосування варварських і нелюдських засобів ведення збройної боротьби; чесність і доброчесність у виборі методів, які використовуються під час військових дій; відповідальність учасників збройних конфліктів за військові злочини.

Учасники збройних конфліктів. Комбатанти, їхні права та обов'язки. Некомбатанти, їхні права та обов'язки. Міжнародно-правовий статус медичного та духовного персоналу збройних сил воюючих сторін. Поводження з найманцями, шпигунами, вивідувачами.

Початок війни та його правові наслідки. Юридична кваліфікація факту оголошення чи неоголошення війни при вже розпочатих військових діях. Стан війни і доля дипломатичних і консульських відносин, договірних зв'язків. Театр війни. Нейтралізовані і демілітаризовані території.

Закони та звичаї війни. Заборонені засоби і методи ведення війни.

Захист жертв війни. Військовополонені. Режим військового полону. Міжнародно-правові акти, які його визначають. Особи, які користуються статусом військовополонених. Режим поранених і хворих зі складу збройних сил у суходільній і морській війнах.

Режим військової окупації. Правове становище населення окупованої території. Рух опору на окупованій території.

Поняття нейтралітету. Нейтралітет у суходільній війні. Нейтралітет і військові дії на морі, у повітряному просторі.

Міжнародно-правове регулювання закінчення військових дій і стану війни.

Міжнародне гуманітарне право і миротворчі сили ООН.

Забезпечення норм міжнародного гуманітарного права.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 63]

Тема 14. Міжнародне морське право

Поняття і джерела міжнародного морського права. Кодифікація міжнародного морського права. Конференції ООН з морського права.

Класифікація морських просторів.

Внутрішні морські води, їх правовий режим. Закриті й відкриті для заходу іноземних суден морські порти. Національне законодавство і міжнародне право про їх правовий статус.

Правовий режим територіального моря. Право мирного проходу — міжнародне право та законодавство прибережної держави щодо цього.

Прилеглі зони, їх види і правовий режим згідно з конвенціями 1958 та 1982 рр. Суверенні права прибережної держави у прилеглих зонах.

Континентальний шельф. Виключна економічна зона, її правовий статус. Конвенція ООН з морського права 1982 р. про права і обов'язки інших держав у виключній економічній зоні.

Міжнародно-правовий режим відкритого моря. Принцип свободи відкритого моря, його складові. Принцип виключної юрисдикції держави прапора судна у відкритому морі. Імунітет військових кораблів у відкритому морі.

Міжнародний район морського дна та його режим за конвенцією ООН 1982 р. Концепція спільної спадщини людства щодо нього. Міжнародний орган з морського дна.

Міжнародні канали.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 64; 69]

Тема 15. Міжнародне повітряне та космічне право

Поняття та джерела міжнародного повітряного права. Основні принципи міжнародного повітряного права. Правовий статус повітряного простору над територією держави і над територією загального користування держав. Юрисдикція держави у власному повітряному просторі. Свобода польотів у міжнародному повітряному просторі. Правовий статус повітряного судна та його екіпажу. Боротьба з актами незаконного втручання у діяльність цивільної авіації. Міжнародні авіаційні організації. Відповідальність у міжнародному повітряному праві.

Поняття і джерела міжнародного космічного права. Основні принципи космічної діяльності. Правовий режим космічного простору та небесних тіл. Концепція “загальної спадщини людства” в космічному праві. Правовий статус космічних об'єктів. Правовий статус космічних апаратів та їх екіпажів. Права й обов'язки держав у космічній діяльності. Міжнародно-правові обмеження військового використання космосу. Міжнародні космічні організації. Особливості міжнародно-правової відповідальності в космічному праві.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 65]

Тема 16. Міжнародне економічне право

Поняття і джерела міжнародного економічного права. Цілі й принципи міжнародного економічного права, його особливості як галузі міжнародного публічного права. Держава в міжнародному економічному праві. Відповідальність держави і приватних осіб. Транснаціональні корпорації.

Історичний розвиток форм міжнародно-правового регулювання міждержавних економічних відносин — договори про торгівлю та мореплавство. Угоди про торгівлю і платежі, про надання економічної і технічної допомоги, про науково-технічне співробітництво та ін. Двосторонні угоди в цій галузі.

Багатосторонні угоди у сфері міжнародних економічних відносин. Генеральна угода про тарифи і торгівлю 1947 р. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р.

Міжнародні економічні організації.

Проблема встановлення нового економічного порядку та створення системи міжнародної економічної безпеки: Декларація від 1 травня 1974 р. та Хартія економічних прав і обов'язків держав від 12 грудня 1974 р.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 66; 67; 70]

Тема 17. Міжнародне кримінальне право

Поняття, предмет і система міжнародного кримінального права. Принципи і джерела міжнародного кримінального права.

Міжнародний злочин та його ознаки. Суб'єкт міжнародного злочину. Міжнародно-правова відповідальність держави за міжнародні злочини.

Поняття злочинів міжнародного характеру як основного об'єкта співробітництва держав щодо запобігання таким злочинам і покарання осіб, які їх вчинили. Відмінність злочинів міжнародного характеру від звичайних кримінальних і міжнародних злочинів, критерії розмежування.

Співробітництво держав у боротьбі зі злочинами міжнародного характеру та його основні міжнародно-правові форми: укладення договорів, участь у міжнародних організаціях. Конгреси ООН щодо запобігання злочинності і поведження з правопорушниками.

Правові основи співробітництва держав у боротьбі з окремими видами злочинів: підrobка грошових знаків, тероризм, рабство та работоргівля, незаконні операції з наркотичними засобами.

Міжнародні кримінальні суди. Нюрнберзький та Токійський міжнародні військові трибунали. Міжнародні кримінальні трибунали для Югославії та Руанди. Міжнародний кримінальний суд.

Видача злочинців (екстрадиція): поняття та умови видачі. Проблема “видачі чи надання притулку”. Принцип “або видача або кримінальне переслідування за законом утримуючої держави”.

Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). Історія та умови створення. Правові основи діяльності. Структура Інтерполу, функції та повноваження.

Література [3; 4; 6; 8; 10; 11; 14; 16; 68; 71]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Як можуть бути прокоментовані основні з дефініцій поняття “міжнародне право”, що наводяться в літературних джерелах?
2. Зміст поняття системності міжнародного права. Які основні компоненти поняття “міжнародна система”?
3. Основні ознаки сучасного міжнародного права.
4. Як співвідносяться міжнародне право та міжнародне приватне право?
5. Як співвідносяться міжнародне право та внутрішньодержавне право?
6. Функції міжнародного права.
7. Джерела міжнародного права.
8. Чи існує взаємозв'язок між звичаєвими та договірними нормами?
9. Назвіть періодизацію історії міжнародного права.
10. Охарактеризуйте міжнародне право Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.
11. У чому полягає значення Вестфальського миру 1648 р. для розвитку міжнародного права?
12. У чому особливості міжнародного права XIX ст.
13. У чому відмінність міжнародного права від сучасного міжнародного права?
14. Що входить у нормативний зміст принципу незастосування сили та погрози силою?
15. Значення принципу вирішення спорів мирними засобами.
16. Як ви розумієте поняття “справи, що належать до внутрішньої компетенції держав”?
17. Специфіка принципу суверенної рівності держав.

18. Як розуміти добросовісність у справі дотримання міжнародних зобов'язань?
19. У чому спільне і відмінне принципів недоторканності кордонів і територіальної цілісності держав?
20. Значення принципу поваги прав та основних свобод людини в сучасному міжнародному праві.
21. Хто є суб'єктами міжнародного права?
22. Що таке державний суверенітет?
23. Які форми і види міжнародно-правового визнання?
24. У чому відмінність визнання *de facto* від визнання *de jure*?
25. Як ви розумієте декларативну і конститутивну значимість визнання?
26. У чому сутність правонаступництва держав?
27. Які є міжнародні угоди з питань правонаступництва та яка роль міжнародного звичаєвого права в регулюванні цих питань?
28. Як вирішуються питання правонаступництва держав щодо державної власності?
29. У чому особливості правонаступництва в зв'язку з розпадом СРСР?
30. Назвіть основні види території та їх межі у просторі.
31. Дайте поняття державної території та вкажіть її складові.
32. Який порядок встановлення державних кордонів?
33. Назвіть правомірні способи зміни державних кордонів і приналежності території.
34. Коротко охарактеризуйте режим міжнародної річки.
35. Що означає поняття „північний полярний сектор”?
36. Який правовий режим морського простору в Арктиці?
37. Який основний зміст Договору про Антарктику 1959 р.?
38. Дайте визначення поняття населення та загальну оцінку норм права, які регламентують його становище.
39. Яка група питань, пов'язаних зі становищем населення, регулюється міжнародно-правовими нормами?
40. Що розуміється під громадянством?
41. У яких випадках людина може втратити громадянство?
42. Що розуміється під подвійним громадянством? Чи допускається це за законодавством України?
43. Що таке безгромадянство? Чи допускається це міжнародним правом?
44. Який міжнародно-правовий статус біженців?

45. Які права працівників-мігрантів?
46. Назвіть ознаки міжурядової та неурядової організацій.
47. Які права правосуб'єктності міжурядової організації?
48. Компетенція та функція головних органів ООН.
49. Дайте визначення спеціалізованих установ ООН і назвіть їх.
50. Дайте характеристику правової природи Співдружності Незалежних держав.
51. Чи є ОБСЄ міжнародною організацією?
52. Поняття і роль неурядових міжнародних організацій.
53. Розкрийте поняття мирних засобів вирішення міжнародних спорів.
54. Поясніть відмінність добрих послуг від посередництва.
55. Особливості слідчої та узгоджувальної процедур.
56. У чому схожість і відмінність арбітражної та судової процедур мирного вирішення міжнародних спорів?
57. Які наслідки визнання обов'язкової юрисдикції Міжнародного Суду ООН?
58. У чому особливості розгляду спорів у Міжнародному Суді ООН?
59. Порівняйте політичну та матеріальну відповідальність.
60. У чому специфіка матеріальної відповідальності за шкідливі наслідки дій, які не є правопорушеннями?
61. Охарактеризуйте форми політичної та матеріальної відповідальності.
62. У чому відмінність міжнародного злочину від звичайного делікту?
63. Охарактеризуйте сучасний стан міжнародного права у сфері міжнародної кримінальної відповідальності фізичних осіб.
64. У чому особливості відповідальності міжнародних організацій?
65. Дайте визначення права міжнародних договорів і охарактеризуйте його місце в системі міжнародного права.
66. Назвіть джерела права міжнародних договорів.
67. Що розуміється під міжнародним договором?
68. Назвіть стадії укладення договорів та визначіть значення кожної з них.
69. Назвіть способи вираження згоди на обов'язковість міжнародних договорів.
70. Яким чином діють договори щодо третіх сторін?
71. Назвіть види та способи тлумачення договорів.

72. В яких випадках дійсність договору може оспорюватися?
73. Яким чином може припинятися чи призупинятися дія міжнародних договорів?
74. Назвіть основні міжнародні конвенції у сфері дипломатичного та консульського права.
75. Роль парламенту як органу зовнішніх зносин у світовій практиці.
76. Які класи дипломатичних представництв ви знаєте?
77. Як вирішується питання про чисельність персоналу дипломатичного представництва?
78. Що означають поняття “агреман” і “persona non grata”?
79. У чому відмінність правового режиму спеціальної місії від правового режиму постійного дипломатичного представництва?
80. Як відбувається встановлення консульських відносин між державами та створення консульських установ?
81. Назвіть види та класи глав консульських установ.
82. Правове значення консульського патента та екзекватури.
83. Сутність консульських функцій.
84. Привілеї та імунітети консульств як установ.
85. Розкрийте значення і місце міжнародного захисту прав людини в міжнародних відносинах.
86. Що означає концепція “трьох поколінь” прав людини?
87. Який правовий зміст принципу поваги прав людини?
88. Охарактеризуйте основні особливості міжнародного права прав людини як галузі загального міжнародного права.
89. Які галузеві принципи міжнародного права прав людини?
90. Назвіть основні міжнародні організації та органи, які займаються правами людини.
91. Назвіть основні процедури та механізми захисту прав людини на міжнародному рівні.
92. Роль України в міжнародному захисті прав людини.
93. Дайте визначення міжнародного гуманітарного права (МГП).
94. Назвіть основні принципи та джерела МГП.
95. Хто належить до жертв війни, як забезпечується їхній захист за МГП?
96. Хто належить до законних учасників збройних конфліктів?
97. Які існують заборонені методи та засоби ведення війни?
98. Який правовий статус цивільних об'єктів і культурних цінностей в період збройного конфлікту?

99. Дайте визначення міжнародного морського права.
100. Назвіть джерела міжнародного морського права.
101. У чому сутність правового режиму внутрішніх вод та який їх склад? Розкрийте зміст права мирного проходу.
102. Які цілі встановлення прилеглих зон? Який їх правовий режим?
103. Якими принципами міжнародного права визначається правовий режим відкритого моря, в чому його сутність?
104. Розкрийте зміст правового режиму виключно економічної зони.
105. Що розуміється під континентальним шельфом та який його правовий режим?
106. Що розуміється під Районом морського дна? Принципи, які визначають його правовий режим і сутність цього режиму.
107. Які існують міжнародні канали та який їх правовий режим?
108. Назвіть і охарактеризуйте галузеві принципи міжнародного повітряного права.
109. У чому сутність різниці правового режиму національного повітряного простору та повітряного простору загального користування?
110. Який правовий статус повітряного судна?
111. Які міжнародно-правові засоби боротьби проти незаконного втручання в діяльність цивільної авіації?
112. Охарактеризуйте цілі і діяльність ІКАО.
113. Як вирішуються питання відповідальності в міжнародному повітряному праві?
114. Охарактеризуйте режим космічного простору та небесних тіл.
115. Який правовий статус космічних об'єктів?
116. Які міжнародно-правові обмеження військового використання космосу?
117. Дайте визначення міжнародного економічного права і поясніть його особливості.
118. Назвіть спеціальні принципи міжнародного економічного права.
119. Охарактеризуйте правовий статус, цілі та функції СОТ.
120. Які правові форми співробітництва держав у сфері фінансових та валютних відносин?
121. Дайте визначення міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру.
122. Назвіть принципи і джерела міжнародного кримінального права.

123. Назвіть основні види злочинів міжнародного характеру.
124. Яким чином здійснюється співробітництво держав у боротьбі зі злочинами міжнародного характеру?
125. Назвіть основні цілі та завдання Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Статут* Організації Об'єднаних Націй. — Нью-Йорк, ООН, 1996.
2. *Конституція* України. — К.: Видання Верховної Ради України, 1996.
3. *Баймуратов М. О.* Міжнародне право: Підручник. — Х., 2002.
4. *Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожній О. В.* Міжнародне право. Основи теорії: Підручник / За ред. В. Г. Буткевича. — К., 2002.
5. *Действующее* международное право: В 3 т. — М., 1996.
6. *Дмитрієв А. І., Муравйов В. І.* Міжнародне публічне право / Відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський — К., 2001.
7. *Курс* международного права: В 7 т. — М., 1989–1993.
8. *Лукашук И. И.* Международное право: В 2 т.: Учебник. — М., 2001.
9. *Мартенс Ф. Ф.* Современное международное право цивилизованных народов (по изданию 1904 г.) / Общ. ред. Л. Н. Шестакова. Т. 1–2. — М., 1996.
10. *Международное* публичное право: Учебник / Под ред. К. А. Бекашева. — М., 1998.
11. *Міжнародне* право. Основні галузі: Підручник / За ред. В. Г. Буткевича. — К., 2004.
12. *Международное* право: Учебник / Отв. ред. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова. — М., 2000.
13. *Панов В. П.* Международное право: Учеб. материалы. — М., 1997.
14. *Суверенітет* України і міжнародне право / Відп. ред. В. Н. Денисов, В. І. Євінтов. — К., 1995.
15. *Тимченко Л. Д.* Международное право: Учебник. — Х., 1999.
16. *Тункин Г. И.* Теория международного права. — М., 1970.
17. *Удовенко Г. Й.* Україна на міжнародній арені. — К., 1998.
18. *Черкес М. Ю.* Міжнародне право: Підручник. — К., 2001.

19. *Чубарев В. Л., Мацко А. С.* Україна в міжнародно-правових відносинах. — К., 1996.
20. *Україна на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів.* — К., 1993.
21. *Додонов В. Н., Панов В. П., Румянцев О. Г.* Международное право: Словарь-справочник / Под общ. ред. В. Н. Трофимова. — М., 1998.

Додаткова

22. *Алексидзе Л. А.* Некоторые вопросы теории международного права: императивные нормы (jus cogens). — Тбилиси, 1982.
23. *Буткевич В. Г.* Соотношение внутригосударственного и международного права. — К., 1981.
24. *Даниленко Г. М.* Обычай в современном международном праве. — М., 1988.
25. *Евинтов В. И.* Международное сообщество и правопорядок. — К., 1990.
26. *Егоров О.* Про співвідношення норм міжнародного і національного права // Право України. — 1993. — № 3.
27. *Лукашук И. И.* Источники международного права. — К., 1966.
28. *Лукашук И. И.* Конституции государств и международное право. — М., 1998.
29. *Лукашук И. И.* Международно-правовое регулирование международных отношений. — М., 1975.
30. *Баскин Ю. Я., Фельдман Д. И.* История международного права. — М., 1990.
31. *Грбарь В. Э.* Материалы к истории литературы международного права в России (1647–1917). — М., 1958.
32. *Кожневников Ф. И.* Русское государство и международное право. — М., 1947.
33. *Коровин Е. А.* История международного права. — М., 1946. — Вып. 1.
34. *Левин Д. Б.* История международного права. — М., 1962.
35. *Менжинский В. И.* Неприменение силы в международных отношениях. — М., 1976.
36. *Мовчан А. П.* Современный правопорядок. — М., 1996.
37. *Талалаев А. Н.* Право международных договоров. — М., 1985. — Т. 2.
38. *Тиунов О. И.* Принцип соблюдения международных обязательств. — М., 1979.

39. *Ушаков Н. А.* Невмешательство во внутренние дела государств. — М., 1971.
40. *Аваков М. М.* Правопреемство освободившихся государств. — М., 1983.
41. *Баймуратов М. А.* Проблема международной правосубъектности органов местного самоуправления Украины. — Одесса, 1996.
42. *Блищенко И. П.* Автономия и международное право // Московский журнал международного права. — 1998. — № 1.
43. *Бабурин С. Н.* Территория государства. Правовые и геополитические проблемы. — М., 1997.
44. *Барсегов Ю. Г.* Территория в международном праве. — М., 1958.
45. *Голицын В. В.* Антарктика: Международно-правовой режим. — М.: Междунар. отношения, 1983.
46. *Ермошин В. В.* К вопросу о праве России на Южный Сахалин и Курильские острова // Государство и право. — 1995. — № 1.
47. *Клименко Б. М.* Государственная территория: вопросы теории и практики международного права. — М., 1974.
48. *Олауссон И. Ю.* Беженцы и вынужденные переселенцы в странах СНГ // Московский журнал международного права. — 1998. — № 1.
49. *Потатов В. И.* Беженцы и международное право. — М., 1986.
50. *Тодька Ю. Н.* Конституционно-правовой статус иностранцев и беженцев в Украине. — Харьков, 1998.
51. *Международные организации системы ООН* / Под ред. В. Ф. Петровского. — М., 1990.
52. *Моисеев А. А.* Международные кредитно-финансовые организации. — М., 1999.
53. *Морозов Г. И.* Международные организации. Некоторые вопросы теории. — М., 1974.
54. *Энтин М. Л.* Международные судебные учреждения. — М., 1984.
55. *Действующее международное право*: В 3 т. — М., 1996. — Т. 1; Разд. XIII. .
56. *Василенко В. А.* Международно-правовые санкции. — К., 1982.
57. *Гусейнов Л. Г.* Международная ответственность государств за нарушения прав человека. — К., 2000.
58. *Колосов Ю. М.* Ответственность в международном праве. — М., 1975.

59. *Венская конвенция о праве международных договоров: Комментарий / Сост. и авт. коммент. А. Н. Талалаев. — М., 1997.*
60. *Денісов В. Н. Статус міжнародних договорів в Конституції України / Академія правових наук України. Вісн. АПНХ. — Харків, 1997. — Вип. 1.*
61. *Дружков М. П. Заключение международных договоров в рамках и под эгидой международных организаций. — К., 1986.*
62. *Блищенко И. П. Дипломатическое право. — М., 1990.*
63. *Абашидзе А. Х. Защита меньшинств по международному и внутреннему государственному праву. — М., 1996.*
64. *Даниленко Г. М. Международная защита прав человека. — М., 2000.*
65. *Арцибасов И. Н., Егоров С. А. Вооруженный конфликт: право, политика, дипломатия. — М., 1989.*
66. *Василенко В. А., Высоцкий А. Ф., Рыбальчик Д. Э. Международное морское право. — К., 1988.*
67. *Малеев Ю. Н. Международное воздушное право. — М., 1986.*
68. *Коробова М. А. Международное право и экономические договоры. — М., 1987.*
69. *Международное торговое право / Под ред. В. И. Лисовского. — М., 1979.*
70. *Блищенко И. П., Жданов Н. В. Сотрудничество государств в борьбе с преступлениями международного характера. — М., 1984.*

“ПОРІВНЯЛЬНЕ ЦИВІЛЬНЕ ТА ТОРГОВЕЛЬНЕ ПРАВО”

Змістовий модуль І. Загальнотеоретичні аспекти порівняльного цивільного та торгового права

Тема 1. Основні цивільно-правові системи сучасності

Поняття цивільного права в зарубіжних країнах. Співвідношення приватного і цивільного права. Відмінність цивільного права в англо-американській та континентальній системі права. Предмет цивільно-правового регулювання. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Відмежування цивільного права від інших галузей сучасного права. Система цивільного права.

Поняття і предмет науки цивільного права. Методи дослідження цивільно-правових явищ; методи порівняльного правознавства, сис-

темний підхід, комплексне розв'язання завдань цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Взаємодія науки цивільного права з іншими правовими науками.

Поняття цивільно-правової системи та її види. Складові цивільно-правової системи.

Рецепція римського приватного права. Форми рецепції (вивчення римського права у ВНЗ як юридичної дисципліни з метою формування світогляду майбутніх фахівців; вивчення римського права як досягнення світової культури; вивчення, аналіз і тлумачення джерел римського приватного права; безпосереднє сприйняття норм і положень римського приватного права; використання норм римського приватного права (його джерел) як взірця при створенні нормативно-правових актів (зокрема кодифікованих); використання римсько-правової методики утворення нормативно-правових актів або практики їх застосування; сприйняття та використання основних засад, принципів, ідей і категорій римського приватного права). Види рецепції (пряма, опосередкована, латентна).

Основні цивільно-правові системи сучасного світу та тенденції їх розвитку (романо-германська (континентальна, або система цивільного права); англо-американська; мусульманська; патріархальна, традиційна далекосхідна; центральноєвропейська; східноєвропейська тощо).

Література [13; 15; 18; 28; 30]

Тема 2. Джерела цивільного права зарубіжних країн

Кодифіковані акти цивільного права у країнах континентальної системи права: Французький цивільний кодекс, Німецьке цивільне уложення та його структура.

Особливості джерел цивільного права країн системи загального права: Англії та США.

Роль і значення звичаїв та звичаєвостей, судової практики в регулюванні цивільного права зарубіжних країн.

Література [2; 3; 7; 8–13; 16; 21; 23]

Тема 3. Цивільні правовідносини

Поняття і структура цивільних правовідносин. Вплив предмета і методу цивільно-правового регулювання на особливості цивільних правовідносин.

Зміст цивільних правовідносин. Поняття, зміст і види суб'єктивних цивільних прав. Поняття, зміст і види обов'язків у цивільному праві.

Суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття цивільної право- і дієздатності. Держава як суб'єкт цивільних правовідносин.

Об'єкти цивільних правовідносин.

Класифікація цивільних правовідносин.

Поняття підстав виникнення цивільних правовідносин. Юридичні факти. Юридичні склади. Класифікація юридичних фактів, передбачених цивільним законодавством. Дії та події.

Література [28; 30]

Тема 4. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн

Цивільна правоздатність громадян за законодавством різних держав. Виникнення і припинення правоздатності, її характерні риси: рівність, реальність і гарантованість. Співвідношення правоздатності і суб'єктивного цивільного права.

Цивільна дієздатність громадян та її види. Повна дієздатність. Обсяг дієздатності за законодавством різних держав.

Місце проживання, його юридичне значення. Порядок, умови і правові наслідки визнання громадянина безвісно відсутнім. Порядок, умови і правові наслідки оголошення громадянина померлим.

Опіка та піклування.

Література [7; 9; 11; 16; 27–30]

Тема 5. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття і ознаки юридичної особи. Спеціальна правоздатність юридичної особи. Порядок і способи створення юридичної особи. Установчі документи юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи, її юридичне значення. Органи юридичної особи. Реорганізація і ліквідація юридичної особи.

Види юридичних осіб. Комерційні і некомерційні юридичні особи. Організаційно-правові форми комерційних юридичних осіб. Види підприємств в Україні. Види господарських товариств. Виробничі кооперативи. Господарські об'єднання та їх види. Види некомерційних організацій в Україні та інших державах. Філії і представництва юридичної особи.

Комерсанти, торгові товариства за законодавством Франції, Німеччини, Англії та США.

Література [11; 13; 16; 21; 23; 26–30]

Тема 6. Держава як учасник цивільних правовідносин

Держава як учасник цивільних правовідносин.

Цивільна правоздатність держави.

Дієздатність держави.

Форми участі держави в цивільному обігу: опосередкована участь через державні органи, безпосередня участь.

Література [5; 8; 10; 11; 14; 17; 18]

Тема 7. Об'єкти цивільних прав у цивільному праві зарубіжних країн

Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. Речі як об'єкти цивільних правовідносин. Поняття речей. Класифікація речей. Засоби виробництва і предмети споживання: рухомі і нерухомі; індивідуально визначені і родові; замінні і незамінні; споживні і неспоживні; вільні в обороті, вилучені з цивільного обороту та обмежені в цивільному обороті; подільні і неподільні; головні речі і приналежності; плоди і доходи; гроші і цінні папери (акція, облігація, чек, вексель, казначейські зобов'язання, приватизаційні папери). Майно. Значення терміна “майно” в законодавстві.

Особисті немайнові блага (ім'я, честь, гідність, ділова репутація громадянина, найменування юридичної особи) як об'єкти цивільних правовідносин. Поняття та види особистих немайнових прав. Особливості регулювання та захисту цих прав. Поняття права на честь, гідність, ділову репутацію громадян і організацій. Захист честі, гідності, ділової репутації в цивільному праві України.

Результати творчої діяльності (твори науки, літератури, мистецтва, винаходи, промислові зразки, корисні моделі, тощо) як об'єкти цивільних правовідносин.

Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин.

Література [5; 11; 13; 28–30]

Тема 8. Право власності. Речові права в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття власності як суспільних відносин та її значення. Правове регулювання відносин власності. Поняття права власності як

правового інституту (право власності в об'єктивному значенні), його структура. Роль і місце правового інституту власності в системі права. Форми власності та їх класифікація за законодавством України та інших держав.

Поняття права власності як суб'єктивного права. Зміст та межі здійснення суб'єктивного права власності. Правомочності власника. Добросовісне і недобросовісне володіння та користування майном.

Підстави виникнення права власності та їх класифікація. Момент виникнення права власності. Ризик випадкової загибелі або випадково зпсування речі. Припинення права власності.

Поняття права спільної власності. Види права спільної власності: сумісна та часткова. Права та обов'язки учасників спільної власності. Право привілейованої купівлі частки у спільній власності.

Права на чужі речі: сервітути, узусфрукт, суперфіцій, емфітевзис, іпотека, заклад.

Державна реєстрація прав на нерухоме майно.

Література [11; 13; 16; 22; 24]

Тема 9. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності.

Поняття і джерела авторського права. Всесвітня конвенція з авторського права.

Об'єкти авторського права. Суб'єкти авторського права. Спів-авторство. Строк дії авторського права. Правонаступництво в авторському праві.

Права виконавців творів звуко- і відеозаписів, організацій ефірного мовлення (суміжні права). Використання творів науки, літератури і мистецтва. Типи і види авторських договорів. Права і обов'язки сторін за авторським договором. Відповідальність сторін. Позадоговірне використання творів науки, літератури і мистецтва. Захист авторських і суміжних прав.

Об'єкти винахідницького права. Поняття та ознаки винаходу. Види винаходів. Суб'єкти винахідницького права. Оформлення прав на винахід. Правові форми охорони винаходів. Патент. Оформлення, подання і розгляд заявки на винахід. Охорона секретів виробництва.

Ліцензійні договори та їх види. Права і обов'язки сторін за ліцензійним договором. Відповідність сторін.

Поняття промислових зразків, товарних знаків і знаків обслуговування, фірмових найменувань. Правові форми охорони і суб'єкти права на промисловий зразок. Права автора промислового зразка, їх оформлення та захист.

Право на товарний знак. Реєстрація товарних знаків і захист їх володільців.

Юридичне значення знаків обслуговування. Фірмове найменування. Суб'єкти права на фірмове найменування та їх права.

Література [1; 6; 8; 16; 19; 20; 22; 24; 28–30]

Тема 10. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття представництва. Види представництва. Повноваження представника. Наслідки укладення угоди не уповноваженою особою або з перевищенням повноважень.

Довіреність: поняття і види. Форма і строк дії довіреності. Умови передоручення. Припинення довіреності. Наслідки припинення довіреності.

Відмінність представництва від посередництва. Повноваження представника, маклера, брокера, дистриб'ютора.

Відмінність представництва від комерційного представництва.

Література [28–30]

Тема 11. Позовна давність у цивільному праві зарубіжних країн

Поняття і значення строків у цивільному праві. Види цивільно-правових строків. Способи обчислення строків у цивільному праві.

Позовна давність. Поняття і значення позовної давності. Види строків позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Початок перебігу строку позовної давності. Наслідки закінчення строку позовної давності. Зупинення перебігу строків позовної давності. Переривання перебігу строків позовної давності. Поновлення строків позовної давності.

Література [25; 28–30]

Змістовий модуль II. Особлива частина порівняльного цивільного та торгового права

Тема 12. Загальні положення про зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття зобов'язання в цивільному праві України та інших держав. Суб'єкти, об'єкти і зміст зобов'язання. Особливості зобов'язальних правовідносин як різновиду цивільних правовідносин. Значення зобов'язань в цивільному обороті в умовах переходу до ринкової економіки.

Система зобов'язань. Види зобов'язань. Договірні і позадоговірні зобов'язання.

Підстави виникнення зобов'язань. Угоди, договори, адміністративні акти. Заподіяння шкоди іншій особі. Інші підстави виникнення зобов'язань.

Сторони в зобов'язанні. Множинність осіб у зобов'язаннях. Солідарні, часткові і субсидіарні зобов'язання. Регресне зобов'язання. Зобов'язання на користь третьої особи. Зобов'язання, які пов'язані з особою боржника або кредитора. Зміна сторін у зобов'язанні. Поступка вимоги та перевід боргу.

Література [5; 7–9; 11–13; 18; 23; 27; 28; 30]

Тема 13. Загальна характеристика певних видів договорів у цивільному праві зарубіжних країн

Поняття договору в цивільному праві. Договір як зобов'язальні правовідносини. Поняття і структура договору як цивільно-правового документа. Значення договору як регулятора суспільних відносин. Відмінність договору й угоди.

Види договорів. Договори з участю двох або трьох і більше сторін; договори одно- і двосторонні; оплатні і безоплатні; консенсуальні і реальні. Попередні договори. Альтернативні та факультативні договори. Договір на користь третьої особи.

Зміст договору. Істотні умови договору. Звичайні та випадкові умови договору. Форма договору.

Укладення договору. Стадії укладення договору (оферта, акцепт). Момент укладення договору за пропозицією, зробленою із зазначенням і без зазначення строку для відповіді. Відповідь про згоду укласти договір на інших умовах. Передоговірні спори.

Тлумачення умов договору. Зміна змісту договору в період його дії. Випадки розірвання договору.

Поняття і значення виконання зобов'язань. Предмет виконання зобов'язань. Принципи виконання зобов'язань. Належне і реальне виконання зобов'язань. Принцип договірної дисципліни. Дотримання добросовісності й розумності, правил ділового обороту при виконанні зобов'язань.

Суб'єкт виконання зобов'язання. Виконання кредитором і третьою особою. Покладення виконання зобов'язання на третю особу. Виконання грошового зобов'язання.

Предмет виконання зобов'язання. Виконання альтернативних і факультативних зобов'язань.

Місце виконання зобов'язання. Строк виконання зобов'язань. Виконання зобов'язання, в якому строк виконання не встановлено або визначено моментом витребування кредитора. Дострокове виконання. Прострочка виконання зобов'язання.

Спосіб виконання зобов'язань. Валюта грошових зобов'язань.

Поняття договору купівлі-продажу. Сторони в договорі купівлі-продажу. Істотні умови договору купівлі-продажу. Права та обов'язки продавця і покупця. Момент виникнення права власності у покупця. Ризик випадкової загибелі проданої речі.

Правові наслідки неналежного виконання (невиконання) договору купівлі-продажу. Відповідальність продавця за недоліки проданої речі. Відповідальність продавця за відсудження речі у покупця.

Особливості укладення договорів купівлі-продажу на біржах, аукціонах, ярмарках.

Договір купівлі-продажу в міжнародному торговому праві.

Договір майнового найма. особливості правового регулювання відносин з договором лізингу.

Договір комісії в континентальній системі права й агентський договір у системі загального права.

Договір підряду.

Договір страхування.

Література [5; 7–9; 11–13; 18; 23; 27; 28; 30]

Тема 14. Недоговірні зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

Поняття недоговірних зобов'язань, їх особливості та види.

Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Поняття деліктного зобов'язання. Загальні підстави відповідальності за

заподіяння шкоди. Обставини, що виключають протиправність діяння заподіювача шкоди. Система зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.

Окремі види зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними актами влади. Відповідальність за шкоду при пошкодженні здоров'я і заподіянні смерті громадянина. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, а також громадянином, нездатним зрозуміти значення своїх дій. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами.

Література [23; 25; 26–30]

Тема 15. Спадкове право в зарубіжних цивільно-правових системах

Поняття спадкування. Суб'єкти спадкування. Правові підстави спадкування. Відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадщина (спадкове майно, спадкова маса), її склад та об'єкти.

Спадкування за законом. Черги спадкоємців за законом. Порядок закликання спадкоємців за законом до спадкування. Усунення від спадщини. Спадкування за правом представлення. Спадкування за заповітом. Поняття та вимоги до заповіту.

Право на обов'язкову частку у спадщині.

Література [30]

Тема 16. Загальні положення сімейного права в зарубіжних цивільно-правових системах

Особливості сімейного права як окремої галузі, її місце в системі права України. Поняття сімейного права як юридичної науки, галузі права, правової дисципліни. Предмет, метод, принципи сімейного права. Система сімейного права України. Історичні форми сім'ї та шлюбу у праці Ф. Енгельса "Походження сім'ї, приватної власності і держави". Загальна характеристика моногамної сім'ї. Національні українські традиції сім'ї та шлюбу.

Поняття сім'ї в сучасній юридичній науці та соціології. Поняття і види сімейних правовідносин. Підстави виникнення сімейних правовідносин. Родство і свояцтво у сімейному праві. Суб'єктивні сімейні права і обов'язки. Строки і позовна давність у сімейному праві.

Поняття актів громадянського стану. Органи реєстрації актів громадянського стану та їх компетенція. Загальні правила реєстрації актів громадянського стану. Реєстрація народження; реєстрація смерті; реєстрація шлюбу; реєстрація припинення шлюбу; реєстрація встановлення батьківства. Порядок і реєстрація зміни імені, по батькові і прізвища громадянина.

Література [13; 14; 30]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття цивільно-правової сім'ї та її основні складові.
2. Рецепція римського приватного права: поняття, форми та види.
3. Основні цивільно-правові системи сучасного світу та тенденції їх розвитку.
4. Загальна характеристика англо-американської цивільно-правової системи.
5. Загальна характеристика континентальної цивільно-правової системи.
6. Загальні ознаки інших цивільно-правових систем (патріархальна, традиційна, далекосхідна; центральноєвропейська; східноєвропейська тощо).
7. Джерела цивільного права зарубіжних країн: поняття та види.
8. Особливості джерел цивільного права країн системи загального права: Англії та США.
9. Особливості джерел цивільного права інших країн: Франції, Німеччини, Австрії.
10. Особливості джерел цивільного права в Україні та Російській Федерації.
11. Роль і значення звичаїв та звичаєвостей, судової практики в регулюванні цивільного права зарубіжних країн.
12. Поняття і способи уніфікації норм цивільного права у країнах англо-американської та континентальної цивільно-правових систем.
13. Цивільні правовідносини: поняття, види та особливості.
14. Суб'єкти цивільних правовідносин у різних державах.
15. Об'єкти цивільних правовідносин у різних державах.
16. Елементи цивільних правовідносин у країнах англо-американської та континентальної цивільно-правових систем.
17. Поняття підстав виникнення цивільних правовідносин у різних державах.

18. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн.
19. Цивільна правоздатність громадян за законодавством різних держав.
20. Обсяг діє- і правоздатності фізичної особи в різних державах.
21. Встановлення юридичного факту: безвісти відсутній та оголошення померлим за законодавством різних країн.
22. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
23. Порядок і способи створення юридичної особи за законодавством різних держав.
24. Види господарських товариств (АТ, ТОВ, ТДВ, повне та командитне товариства), види торгових товариств у правових системах зарубіжних країн.
25. Комерсанти, торгові товариства за законодавством Франції, Німеччини, Англії та США.
26. Цивільна право- і дієздатність держави.
27. Держава як учасник цивільних правовідносин.
28. Правові форми участі держави в цивільних правовідносинах у цивільному праві зарубіжних країн
29. Об'єкти цивільних прав у цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
30. Речі як об'єкти цивільних прав у різних державах.
31. Майно, гроші та валютні цінності, нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав у різних державах.
32. Особисті немайнові блага (ім'я, честь, гідність, ділова репутація громадянина, найменування юридичної особи) як об'єкти цивільних правовідносин у різних державах.
33. Результати творчої діяльності (твори науки, літератури, мистецтва, винаходи, промислові зразки, корисні моделі тощо) як об'єкти цивільних правовідносин у різних державах.
34. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин у різних державах.
35. Право власності в зарубіжних правових системах і тенденції розвитку.
36. Підстави набуття права власності в різних державах.
37. Підстави припинення права власності в цивільному праві зарубіжних країн.

38. Право власності фізичних осіб у цивільному праві зарубіжних країн.
39. Право власності юридичних осіб у цивільному праві зарубіжних країн.
40. Право власності держави в цивільному праві зарубіжних країн.
41. Права на чужі речі: сервітути, узусфрукт, суперфіцій, емфітевзис, іпотека, заклад у різних державах.
42. Поняття права спільної власності в різних державах.
43. Загальні положення права інтелектуальної власності: поняття, суб'єкти та об'єкти в різних державах.
44. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн.
45. Поняття та види особистих немайнових прав у цивільному праві зарубіжних країн, їх ознаки.
46. Класифікація особистих немайнових прав у різних державах.
47. Поняття і джерела авторського права в різних державах.
48. Використання творів науки, літератури і мистецтва. Типи і види авторських договорів у різних державах.
49. Довіреність: поняття і види, форма і строк дії довіреності в різних державах.
50. Припинення довіреності. Наслідки припинення довіреності в різних державах.
51. Відмінність представництва від посередництва. Повноваження представника, маклера, брокера, дистриб'ютора в різних державах.
52. Відмінність представництва від комерційного представництва.
53. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн: поняття, види та форми представництв.
54. Підстави здійснення представництва в різних державах.
55. Поняття позовної давності в цивільному праві зарубіжних країн, її значення для застосування.
56. Основні умови застосування позовної давності.
57. Призупинення та перерва строків позовної давності.
58. Поняття зобов'язання в цивільному праві України та інших держав.
59. Загальні положення про зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн.
60. Договір у цивільному праві різних країн (поняття, види, структура, зміст договору).
61. Укладення договору в цивільному праві різних країн.

62. Договори про передачу майна у власність: договір купівлі-продажу, довічного утримання, дарування, пожертви, поставки в різних державах.
63. Договір купівлі-продажу в міжнародному торговому праві.
64. Договір майнового найма. Особливості правового регулювання відносин з договору лізингу.
65. Договір комісії в континентальній системі права і агентський договір в системі загального права.
66. Особливості укладення договорів купівлі-продажу на біржах, аукціонах, ярмарках у різних державах.
67. Договори про передачу майна у користування: найм, оренда в різних державах.
68. Договори про виконання робіт: підряд у різних державах.
69. Договори про надання послуг: зберігання, страхування, перевезення в різних державах.
70. Недоговірні зобов'язання в різних державах.
71. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
72. Поняття деліктного зобов'язання.
73. Загальні підстави відповідальності за заподіяння шкоди в різних державах.
74. Система зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
75. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки в різних державах.
76. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними актами влади.
77. Відповідальність за шкоду при пошкодженні здоров'я і заподіянні смерті громадянина.
78. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми.
79. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, а також громадянином, нездатним зрозуміти значення своїх дій.
80. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами.
81. Спадкування за законом і за заповітом у різних державах.
82. Спадкове право в зарубіжних цивільно-правових системах: поняття спадкування; основні поняття спадкового права.
83. Загальні положення сімейного права в зарубіжних цивільно-правових системах.

84. Суб'єкти спадкування в зарубіжних цивільно-правових системах.
85. Поняття і види сімейних правовідносин.
86. Підстави виникнення сімейних правовідносин. Родство і свояцтво у сімейному праві.
87. Суб'єктивні сімейні права й обов'язки.
88. Строки і позовна давність у сімейному праві.
89. Поняття актів громадянського стану.
90. Органи реєстрації актів громадянського стану та їх компетенція. Загальні правила реєстрації актів громадянського стану.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів.* Паризький акт від 24 липня 1971 р.
2. *Господарський кодекс України:* Коментар. — Х.: ТОВ “Одіссей”, 2004. — С. 572–590.
3. *Женевський договір о международной регистрации научных открытий.* Женева, 7 марта 1978 г.
4. *Канзафарова И. С.* Гражданское и торговое право зарубежных стран: Учеб. пособие. — Харьков, 2003.
5. *Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів* від 11 квітня 1980 р.
6. *Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм* від 29 жовтня 1971 р.
7. *Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення.* Вчинено в Римі 26 жовтня 1961 р.
8. *Паризька конвенція про охорону промислової власності* від 20 березня 1883 р.
9. *Шимон С. І.* Цивільне та торгове право зарубіжних країн: Навч. посіб. (Курс лекцій). — К.: КНЕУ, 2004. — 220 с.

Додаткова

10. *Бернхем В.* Вступ до права та правової системи США. — К., 1999.
11. *Боботов С. В.* Введение в правовую систему США. — М.: НОРМА, 1997.

12. *Богдановская И. Ю.* Закон в английском праве. — М., 1987.
13. *Вагацума С., Ариидзуми Т.* Гражданское право Японии: В 2 ч. — М., 1983.
14. *Всесвітня конвенція про авторське право 1952 р.*
15. *Германское право: В 2 ч.* — М., 1996.
16. *Германское право. Ч. 1. Гражданское уложение: Пер. с нем. / Сер.: Современное зарубежное и международное частное право.* — М.: Междунар. центр финансово-экономического развития, 1996. — 552 с.
17. *Голованов Н. М.* Обязательственное право: Учебник. — СПб.: Питер, 2002. — 448 с.
18. *Гражданский кодекс Квебек.* — М.: Статут, 1999.
19. *Гражданский кодекс Российской Федерации.* — М., 2002. — 720 с.
20. *Гражданское и торговое право зарубежных стран: Учеб. пособие / Под общ. ред. В. В. Безбаха, В. К. Пучинского.* — М.: МЦФЭР, 2004. — 896.
21. *Давид Р., Жоффре-Спинози К.* Основные правовые системы современности. — М.: Междунар. отношения, 1999.
22. *Жалинский А., Рерихт А.* Введение в немецкое право. — М., 2001.
23. *Зайчук О. В.* Правовая система США. — К.: Наук. думка, 1992.
24. *Кросс Р.* Прецедент в английском праве. — М., 1985.
25. *Морандьер Ж. де ла.* Гражданское право Франции: В 2 ч. — М.: Юрид. колледж МГУ, 1993.
26. *Правовые системы стран мира: Энцикл. справочник.* — М.: НОРМА, 2001.
27. *Синюков В. Н.* Российская правовая система. Введение в общую теорию. — Саратов: Полиграфист, 1994.
28. *Цвайгерт К.* Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. Т. 1 Основы. — М.: Междунар. отношения, 1998.
29. *Цивільне право України: У 2 кн.: Підручник / О. В. Дзера (кер. авт. кол.), Д. В. Боброва, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової.* — К.: Юрінком Інтер, 2002. — Кн. 1. — 720 с.
30. *Шанн Ян.* Основы гражданского права Германии. — М.: БЕК, 1996.

“СУДОВІ СИСТЕМИ ТА ПОРІВНЯЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО”

Змістовий модуль I. Судові системи країн світу

Тема 1. Судова система України та Російської Федерації

Законодавство, що регулює організацію та діяльність судів в Україні.

Загальні принципи організації та діяльності судів України.

Поняття судових органів. Поняття судової діяльності. Специфіка судової діяльності.

Судова система України. Конституційний Суд України. Суди загальної юрисдикції. Суди спеціальної юрисдикції.

Правовий статус суддів. Повноваження суддів. Вимоги до суддів. Обов'язки суддів. Обрання суддів.

Конституційний Суд України: порядок формування та вимоги до кандидатів у судді; функції та повноваження (юрисдикційність).

Система судів загальної юрисдикції: організаційна структура, порядок і вимоги до кандидатів у судді, межі повноважень і сфера діяльності.

Законодавство, що регулює організацію та діяльність судів у Російській Федерації.

Загальні принципи організації та діяльності судів у Російській Федерації.

Конституційний Суд Російської Федерації: порядок формування та вимоги до кандидатів у судді; функції та повноваження (юрисдикційність).

Система судів загальної юрисдикції: організаційна структура; порядок та вимоги до кандидатів у судді; межі повноважень і сфера діяльності.

Література [16; 24; 25; 30; 38; 39; 41; 54; 71]

Тема 2. Судова система США та Канади

Конституційні основи судової влади у США.

Федеральна система судів.

Суди штатів.

Спеціальні суди та система військових судів.

Верховний суд США.

Статус суддів і вимоги до кандидатів у судді.

Основи судоустрою Канади.
Структура і юрисдикція судів Канади.
Верховний суд Канади.
Статус суддів Канади.

Література [4–6; 9; 11; 13–15; 19; 20; 23; 29; 34; 36; 39;
43; 45–49; 55; 63; 70; 71]

Тема 3. Судові системи Німеччини та Австрії

Конституційні основи судових систем Німеччини та Австрії.
Конституційні суди Німеччини та Австрії.
Федеральні та федерально-земельні ланки судової системи загальної юрисдикції в Німеччині (спільне та особливості).
Організаційна структура судів загальної юрисдикції в Австрії.
Адміністративні суди Німеччини та Австрії.
Законодавство Німеччини про статус суддів.

Література [12; 22; 39; 58; 65; 66; 69; 71]

Тема 4. Система установ Франції, що здійснюють функції правосуддя

Загальні уявлення про установи правосуддя Франції.
Конституційна Рада Франції.
Система загальних судів (магістратура): а) структура кримінальних судів; б) структура цивільних судів.
Статус магістратури. Вища Рада магістратури.
Адміністративна юстиція.
Державна Рада Франції.
Висока палата правосуддя.

Література [7; 33; 37; 39; 40; 52; 57; 64; 71]

Тема 5. Судова система Італії та Іспанії

Конституційні основи судової влади Італії.
Конституційний суд Італії.
Суди загальної юрисдикції (магістратура). Вища Рада магістратури Італії.
Конституційні основи судової влади Іспанії.
Конституційний суд Іспанії.
Огляд організації судів загальної юрисдикції Іспанії.
Генеральна Рада судової влади (порядок формування; статус осіб, які належать до цієї установи; структура; акти).

Література [18; 26; 27; 35; 50; 60; 71]

Тема 6. Судова система Великої Британії

Загальні положення системи судів у Великій Британії.

Загальна характеристика судів нижчого рівня.

Верховні суди Англії та Валії.

Суд присяжних.

Суди спеціальної юрисдикції у Великій Британії.

Судова система Шотландії: суди нижчого рівня; вищі суди; спеціальні суди.

Судова система Північної Ірландії.

Статус суддів.

Література [2; 3; 8; 9; 17; 32; 39; 52; 62; 71]

Тема 7. Основи судового устрою Індії

Ієрархія та єдність федеральних і штатних судів.

Верховний суд Індії: а) порядок призначення суддів; б) особливості як федерального органу; в) апеляційна інстанція; г) функції Конституційного суду; д) прецедентна практика.

Судова система штатів: а) юрисдикція Вищого суду штату; б) суди нижчого рівня.

Література [21; 42; 56; 71]

Тема 8. Основи судоустрою Японії

Конституційні основи судової влади.

Система судів Японії.

Верховний суд Японії.

Література [10; 52; 68; 71]

Змістовий модуль II. Порівняльне судове право

Тема 9. Процесуальне право України та Російської Федерації

Загальне положення щодо судового процесу в Україні: а) поняття судового процесу; б) принципи судочинства; в) поняття судових актів.

Кримінально-процесуальне право: а) порушення кримінального переслідування; б) досудове слідство, процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень.

Цивільне процесуальне право: а) учасники процесу; б) підготовка справи до розгляду в суді; г) судовий розгляд; д) оскарження та перегляд судових рішень.

Загальне положення щодо судового процесу в Російській Федерації.

Кримінально-процесуальне право: а) порушення кримінального переслідування; б) попереднє слідство, процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень

Цивільне процесуальне право: а) учасники процесу; б) підготовка справи до розгляду в суді; г) судовий розгляд; д) оскарження та перегляд судових рішень.

Література [38; 39; 41; 54]

Тема 10. Процесуальне право Німеччини та Франції

Загальні положення розгляду справ у судах загальної юрисдикції Німеччини та Франції.

Кримінальний процес: а) порушення та розслідування кримінальних справ; б) докази у кримінальних справах; в) провадження справ у судах першої інстанції; г) порядок оскарження та розгляд скарг на судові рішення.

Цивільний процес: а) порушення цивільної справи та учасники процесу; б) докази у цивільному судочинстві; в) розгляд справ у судах першої інстанції; г) оскарження та перегляд судових рішень.

Література [7; 22; 33; 37; 39; 57; 58; 61]

Тема 11. Процедура розгляду справ у судах Великої Британії

Загальне уявлення про судову процедуру у Великій Британії.

Кримінальний процес: а) порушення та розслідування кримінальних справ; б) докази та їх оцінка; в) провадження справи у судах першої інстанції; г) оскарження судових рішень.

Цивільний процес: а) порушення цивільної справи та учасники процесу; б) докази у цивільному судочинстві; в) розгляд справ у судах першої інстанції; г) оскарження та перегляд судових рішень.

Література [2; 3; 8; 32; 52; 58; 62]

Тема 12. Процедура розгляду справ у судах США та Канади

Загальне уявлення про судове право у США.

Процедура розгляду кримінальних справ у США.

Процедура розгляду цивільних справ у США.

Апеляційне провадження у США.

Загальний огляд судової процедури у Канаді.

Процедура розгляду кримінальних справ у Канаді.

Процедура розгляду цивільних справ у Канаді.

Апеляційна процедура в Канаді.

Література [11; 13–15; 28; 29; 31; 34; 36; 39; 44–49; 52; 53; 59; 70]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Адміністративна юстиція Франції.
2. Адміністративні суди Німеччини та Австрії.
3. Апеляційне провадження у США.
4. Військова юстиція Іспанії.
5. Генеральна Рада судової влади Іспанії (порядок формування; статус осіб, які належать до цієї установи; структура; акти).
6. Загальна характеристика діяльності спеціальних судів і системи військових судів у США.
7. Загальна характеристика діяльності судів нижчої ланки Великої Британії.
8. Загальна характеристика судової системи Австрії.
9. Загальна характеристика судової системи Великої Британії.
10. Загальна характеристика судової системи Індії.
11. Загальна характеристика судової системи Іспанії.
12. Загальна характеристика судової системи Італії.
13. Загальна характеристика судової системи Німеччини.
14. Загальна характеристика судової системи Російської Федерації.
15. Загальна характеристика судової системи США.
16. Загальна характеристика судової системи Франції.
17. Загальна характеристика судової системи Шотландії.
18. Загальна характеристика судової системи штатів Індії.
19. Загальна характеристика судової системи Японії.
20. Загальні принципи організації та діяльності судів Російської Федерації.

21. Загальні принципи організації та діяльності судів України.
22. Законодавство, що регулює організацію та діяльність судів у Російській Федерації.
23. Законодавство, що регулює організацію та діяльність судів в Україні.
24. Ієрархія та єдність федеральних і штатних судів Індії.
25. Конституційні основи судових систем Німеччини та Австрії.
26. Конституційні основи судової влади Іспанії.
27. Конституційні основи судової влади Італії.
28. Конституційні основи судової влади у США.
29. Конституційні основи судової влади Японії.
30. Кримінально-процесуальне право України: а) порушення кримінального переслідування; б) попереднє слідство, процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень).
31. Кримінально-процесуальне право Російської Федерації: а) порушення кримінального переслідування; б) попереднє слідство, процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень).
32. Кримінально-процесуальне право Франції: а) порушення кримінального переслідування; б) попереднє слідство, процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень).
33. Кримінально-процесуальне право США: а) порушення кримінального переслідування; б) попереднє слідство, процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень).
34. Кримінально-процесуальне право Іспанії та Італії: а) порушення кримінального переслідування; б) попереднє слідство, процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень).
35. Кримінально-процесуальне право Великої Британії: а) порушення кримінального переслідування; б) попереднє слідство,

процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень).

36. Кримінально-процесуальне право Індії: а) порушення кримінального переслідування; б) попереднє слідство, процесуальні дії; в) докази (збирання, вимоги, допустимість); г) провадження справ у судах першої інстанції; д) оскарження та порядок перегляду судових рішень).
37. Організаційна структура судів загальної юрисдикції в Австрії.
38. Організація діяльності суду присяжних у США.
39. Організація та діяльність Апеляційного суду України.
40. Організація та діяльність місцевих судів України.
41. Організація та діяльність спеціалізованих судів України.
42. Повноваження Вищої Ради магістратури у Франції.
43. Повноваження Державної Ради Франції.
44. Повноваження конституційних судів Німеччини та Австрії.
45. Повноваження судів нижчого рівня Індії.
46. Повноваження суду у розв'язанні конфліктів Франції.
47. Повноваження та склад Верховного суду Індії.
48. Повноваження та склад Верховного суду США.
49. Повноваження та склад Верховного Суду України.
50. Повноваження та склад Верховного суду Японії.
51. Повноваження та склад Високої палати правосуддя Франції.
52. Повноваження та склад Конституційного Суду Російської Федерації.
53. Повноваження та склад Конституційного Суду України.
54. Порівняльна характеристика військових судів України, Німеччини та Іспанії.
55. Порівняльна характеристика діяльності мирових суддів Російської Федерації та прискорених судів Японії.
56. Порівняльна характеристика організації та діяльності апеляційних судів України та Франції.
57. Порівняльна характеристика правового статусу суддів присяжних України та Великої Британії.
58. Порівняльна характеристика судів нижчої ланки України та Російської Федерації.
59. Порівняльна характеристика суду присяжних Італії та Іспанії.
60. Правовий статус суддів Великої Британії.

61. Правовий статус суддів Індії.
62. Правовий статус суддів присяжних України.
63. Правовий статус суддів Російської Федерації.
64. Правовий статус суддів спеціалізованих суддів України.
65. Правовий статус суддів США.
66. Правовий статус суддів та вимоги до кандидатів у судді України.
67. Правовий статус суддів Франції.
68. Правовий статус суддів Японії.
69. Провадження цивільного судочинства судами України.
70. Система загальних судів (магістратура) у Франції.
71. Система судів загальної юрисдикції України.
72. Система судів загальної юрисдикції Російської Федерації.
73. Суди з кримінальних справ у Великій Британії.
74. Суди з цивільних справ у Великій Британії.
75. Суди штатів США.
76. Федеральна система судів у США.
77. Федеральні та федерально-земельні ланки судової системи загальної юрисдикції в Німеччині (спільне та особливості).
78. Характеристика діяльності судів вищого рівня в Японії.
79. Характеристика судової системи України.
80. Характеристика судів графств Великої Британії.
81. Повноваження магістратських судів Великої Британії.
82. Повноваження Високого Суду Великої Британії.
83. Структура Високого Суду Великої Британії. Повноваження відділень Високого Суду.
84. Апеляційний суд Великобританії.
85. Повноваження суду коронера.
86. Суди панчятів в Індії.
87. Суди мунсифів в Індії.
88. Повноваження лицарських і церковних судів у Великій Британії.
89. Вирішення японськими судами сімейних спорів.
90. Повноваження трибуналів малої інстанції в Франції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Молдован В. В., Молдован А. В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США. — К., 1999.
2. Шишкін В. І. Судові системи країн світу: Навч. посіб.: У 3 кн. — К.: Юрінком Інтер, 2001.

Додаткова

3. Австрийская республика: Конституция и законодательные акты. — М., 1985.
4. Апарова Т. В. Суды и судебный процесс Великобритании. Англия, Уэльс, Шотландия. — М., 1996.
5. Арчер П. Английская судебная система. — М., 1959.
6. Белоусова Е. В. Правовое положение коренного населения Канады // Правоведение. — 1989. — № 3.
7. Бельсон Я. М., Ливанцев К. Е. История государства и права США. — Л., 1982.
8. Боботов С. В. Введение в правовую систему США. — М.: НОРМА, 1997.
9. Боботов С. В. Правосудие в Франции. — М., 1994.
10. Богдановская И. Ю. Закон в английском праве. — М., 1987.
11. Бойцова В. В. Омбудсман как защитник фундаментальных личных прав (Новая Зеландия, Великобритания, Канада, Австралия). — Тверь, 1994.
12. Вагацума С., Ариидзуми Т. Гражданское право Японии: В 2 ч. — М., 1983.
13. Власихин В. Служба обвинения в США: закон и политика. — М., 1987.
14. Германское право: В 2 ч. — М., 1996.
15. Гражданский кодекс Квебек. — М.: Статут, 1999.
16. Гуценко К. Ф. Основы уголовного процесса США. — М., 1994.
17. Гуценко К. Ф. Уголовная юстиция США. — М., 1979.
18. Гуценко К. Ф., Ковалев М. А. Правоохранительные органы. — М., 1997.
19. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности. — М.: Междунар. отношения, 1996.

20. *Делла Мара Т.* Уголовный процесс Италии: реформа и контрреформа // Государство и право. — 1993. — № 1.
21. *Деніел Джон Мідор.* Суды в Сполучених Штатах. — К., 1991.
22. *Джінджер Энн Ф.* Верховный суд и суд права человека в США. — М., 1981.
23. *Дурга Дас Басу.* Основы конституционного права Индии. — М.: Прогресс, 1986.
24. *Жалинский А., Рерихта А.* Введение в немецкое право. — М., 2001.
25. *Зайчук О. В.* Правовая система США. — К.: Наук. думка, 1992.
26. Закон України “Про Конституційний Суд України”.
27. Закон України “Про судоустрій України” від 07.02.02
28. *Испания:* Конституция и законодательные акты. — М.: Прогресс, 1982.
29. *Италия:* Конституция и законодательные акты. — М.: Прогресс, 1988.
30. *Карлен Д.* Американские суды: система и персонал. — М., 1972.
31. *Кларк Р.* Преступность в США. — М., 1975.
32. Конституція України 1996 р.
33. *Крашенинникова Н. А.* Индусское право: история и современность. — М.: Изд-во МГУ, 1982.
34. *Кросс Р.* Прецедент в английском праве. — М., 1985.
35. *Крылова Н. Е.* Основные черты нового Уголовного кодекса Франции. — М.: СПАРК, 1996.
36. *Ллойд Л. Уайнреб.* Отказ в правосудии. Уголовный процесс США. — М.: Юрид. лит., 1985.
37. *Лубенский А. И.* Уголовный процесс Италии. — М., 1973.
38. *Махов В. Н., Пешков М. А.* Уголовный процесс США (досудебные стадии). — М.: ЗАО “Бизнес-школа “Интел-Синтез”, 1998.
39. *Миргородський Ю., Миргородський Д.* Касаційне провадження у кримінальному процесі Франції // Право України. — 1997. — № 3.
40. *Молдован В. В.* Судоустрій України. — К., 2000.
41. *Морандьер Ж. де ла.* Гражданское право Франции: В 2 ч. — М.: Юрид. колледж МГУ, 1993.
42. *Наумов А. В.* Российское уголовное право. — М.: БЕК, 1996.
43. *Никифоров Б. С.* Уголовное законодательство Республики Индии. — М., 1958.

44. *Никифоров В. С., Решетников Ф. М.* Современное американское уголовное право. — М.: Наука, 1990.
45. *Николайчик В. М.* США: Полицейский контроль над обществом. — М.: Наука, 1987.
46. *Николайчик В. М.* Уголовное правосудие США. — М., 1995.
47. *Николайчик В. М.* Уголовный процесс США. — М., 1981.
48. *Пешков М. А.* Государственный обвинитель в уголовном процессе США // Законность. — 1998. — № 1.
49. *Пешков М. А.* Особенности возбуждения уголовного дела в уголовном процессе США // Следователь — 1997. — № 2.
50. *Пешков М. А.* Функции суда, прокуратуры и полиции при производстве ареста и обыска в уголовном процессе США // Государство и право. — 1998. — № 1.
51. *Попов Н. Ю.* Судебная система Италии // Судебные системы западных государств. — М.: Наука, 1991.
52. *Правовые системы стран мира.* Энциклопедический справочник. — М.: НОРМА, 2001.
53. *Преступление и наказание в Англии, США, Франции, ФРГ, Японии.* Общая часть. — М.: Юрид. лит., 1991.
54. *Примерный УК США.* — М.: Прогресс, 1969.
55. *Синюков В. Н.* Российская правовая система. Введение в общую теорию. — Саратов: Полиграфист, 1994.
56. *США: Конституция и законодательные акты /* Под ред. проф. О. А. Жидкова. — М.: Издат. группа “Прогресс” — “Универс”, 1993.
57. *Уголовно-процессуальный кодекс Индии.* — М., 1959.
58. *Уголовно-процессуальный кодекс Франции.* — М., 1968.
59. *Уголовное право зарубежных государств. Общая часть /* Под ред. и с предисл. И. Д. Козочкина. — М.: Ин-т междунар. права и экономики им. А. С. Грибоедова, 2001.
60. *Уголовное право США: Сб. нормат. актов.* — М., 1985.
61. *Уголовный кодекс Испании.* — М.: ЗЕРЦАЛО, 1998.
62. *Уголовный кодекс ФРГ.* — М.: Юрид. колледж МГУ, 1996.
63. *Уолкер Р.* Английская судебная система. — М., 1980.
64. *Филлипов С. В.* Судебная система США. — М., 1980.
65. *Франция: Конституция и законодательные акты.* — М.: Прогресс, 1989.

66. *ФРГ*: Конституция и законодательные акты / Под редакцией Ю. П. Урьяса. – М.: Прогресс, 1991.
67. *Хайде В.* Система правосудия ФРГ. – Бонн: Германський фонд междунар. правового співробітництва, 1995.
68. *Цвайгерт К.* Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. Т. 1 Основы. – М.: Междунар. отношения, 1998.
69. *Цунэо Инако.* Современное право Японии. – М., 1981.
70. *Шани Ян.* Основы гражданского права Германии. – М.: БЕК, 1996.
71. *Шишкін В.* Правомочність суддів Канади в санкціонуванні деяких заходів спеціальних служб // Науковий вісник. – 1996. – № 2.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Зміст програми комплексного державного екзамену “Актуальні проблеми міжнародного права”	4
Питання для самоконтролю	15
Список літератури	20
“Порівняльне цивільне та торговельне право”	23
Питання для самоконтролю	32
Список літератури	36
“Судові системи та порівняльне судочинство”	38
Питання для самоконтролю	42
Список літератури	46

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *О. А. Залужна*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3284

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП